

T.C.
UYU MAZLIK MAHKEMES

ESAS NO : 2021/332
KARAR NO : 2021/455
KARAR TR : 20/09/2021

ÖZET: mar planı uygulamasından ve idarenin kamu hizmetini yürüttü ü sıradaki eyleminden do an zararın giderilmesine yönelik olarak açılan davanın DAR YARGI YER NDE görülmesi gerekti i hk.

K A R A R

Davacı : N.Y.
Vekili : Av. C.B.
Davalı : BOTA Genel Müdürlü ü (Adli ve idari yargıda)
Vekili : Av. S.S.Y.
Davalı : Altınova Belediye Ba kanlı ı (Adli yargıda)
Vekilleri : Av. S.Ö. Av. Y.Y.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili dava dilekçesinde özetle; müvekkilinin mülkiyetinde bulunan ve Yalova li, Altınova lçesi, Çavu çiftli i Köyü, Gümelik mevkiindeki ortasından BOTA boru hattı geçen ta ınmazının 1.180,14 m2'lik kısmında, a aç dikmemek, bina, tel örgü vs. gibi tesis yapmamak (sadece üzerinde ziraat yapmak) artı ile 3.800 TL kar ılı ında BOTA lehine irtifak hakkı kuruldu u, geriye 460,97 m2 kaldı ı ancak, bunun da irtifak alanı olu turulan ta ınmazın sa ında ve solunda olacak ekilde (boru hattı ta ınmazı ikiye ayırdı ından) iki parça oldu u; ayrıca yapılan yol nedeniyle ta ınmazına ula amadı ı ve ta ınmazda tasarruf imkanı kalmadı ı, ayrıca BOTA 'ın irtifak hakkı dı ında kalan kısmın da ticari bir de erinin kalmadı ını ileri sürerek her iki idareye ta ınmazın geri kalan kısmının kamula tırılması istemiyle yaptı ı ba vurunun reddedilmesi üzerine, ta ınmazına kamula tırmasız el atıldı ı ileri sürülerek kamula tırma bedeli olarak imdilik 20.000 TL'nin yasal faiziyle ödenmesine karar verilmesi istemiyle istemiyle davalı kurumlar aleyhine adli yargı yerinde dava açmı tır.

II. UYU MAZLI A L K NBA VURU SÜREC

A. Adli Yargıda

2. **Yalova 3. Asliye Hukuk Mahkemesinin, E.2018/100, K.2019/79 sayılı dosyada, 20/02/2019 tarihinde** verdi i istinaf edilmeksizin 08/04/2019 tarihinde kesinle en "*Davacının davasının yargılama yerinin idari yargı olması nedeniyle Dava Dilekçesinin Reddine*" dair kararının gerekçesinin ilgili kısmı u ekildedir:

"Uygulama ve ö retide; kamu idarelerinin, hizmetlerinin yürütülmesi sırasında tek yanlı irade açıklamalarıyla kamu hukuku esaslarına dayanarak ilgililerin hukuki durumlarını etkileyecek ekilde yaptıkları i lemlerin idari i lem; görev ve yetki alanlarına giren konularda hukuka uygun olarak yaptı ı fiiller ile bu görevleriyle ilgili hareketsiz kalmalarının idari eylem olarak tanımlanmakta olup, somut olayda, idarenin icra yetkisini hukuka aykırı olarak kullanması olarak nitelendirilebilecek bir fiili el atması söz konusu olmadı ına göre davalılardan BOTA 'ın daimi irtifak hakkı kamula tırılması ve davalı Belediyece ta ınmazın davaya konu kısmının üyulandırma dı ı bırakılması i lemleri idari eylem niteli indedir.

Kamula tırmasız el atmadan söz edilebilmesi için ta inmazın zilyetli inin idareye geçmesi ve ta inmazın fiilen kamu hizmetine tahsis edilmi olması gerekmektedir. mar kısıtlamalarında ta inmazın zilyetli i malikte kalmaya devam etmekte olup, yalnızca malikin tasarruf yetkisi ilgili mevzuattan kaynaklanan bazı kısıtlamalara maruz kalmaktadır. Bu nedenle Anayasa Mahkemesinin 25.09.2013 gün 2013/93 Esas, 2013/101 Karar sayılı ilamında da imar kısıtlamalarından kaynaklanan tazminat davalarının idari yargıda açılabilce i kabul edilmi tir. Nitekim 20.08.2016 gün 6745 sayılı Kanunun 33. maddesi ile 2942 sayılı Kanuna eklenen Ek-1 ve Geçici 11.maddelerinde de aynı yönde düzenlemelere yer verilmi tir.

Yargı yolu, kamu düzenine ili kin oldu u gibi 6100 sayılı HMK'nın 114/1-b maddesi gere ince de dava artlarından olup mahkemece, davanın her a amasında istek olmaksızın kendili inden gözetilir ve görevle ilgili hususlarda kazanılmı haktan söz edilemez. Görevin, kazanılmı hak kuralının bir istisnası oldu u Yargıtay çtihadı Birle tirme Genel Kurulunun 04.02.1959 tarih 1957/13 Esas -1959/5 Karar sayılı kararında da belirtilmi tir.

Dava konusu uyu mazlık sebebinin tek taraflı idari nitelikteki bir tasarrufuyla ilgili oldu u, davacının idari i lem ve eylemden do an zararının tazminine ili kin açtı ı davanın 2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanunu hükümleri uyarınca idari yargı yerinde çözümlenmesi gerekti i..."

3. Davacı vekili, aynı taleple sadece BOTA Genel Müdürlü ünü hasım göstererek idari yargı yerinde dava açmı tir.

B. dari Yargıda

4. **Bursa 4. dare Mahkemesi, 04/11/2020 tarihli ve E.2020/821 sayılı kararı ile 2247 sayılı Uyu mazlık Mahkemesinin Kurulu ve leyi i Hakkında Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyu mazlık Mahkemesine gönderilmesine karar vererek, 03/05/2021 tarihli ve E.2020/821 sayılı üst yazı ile Uyu mazlık Mahkemesine müracaat etmi tir. Karar gerekçesinin ilgili kısmı u ekildedir;**

"...Uyu mazlık konusu olayda; özel mülkiyetinde bulunan ta inmazının bir kısmında BOTA lehine irtifak hakkı kurulması nedeniyle geri kalan kısmının ekonomik bir de erinin kalmadı ı, ayrıca Altınova Belediyesi tarafından ta inmazın her iki tarafından ana yol geçirildi i ve bu haksız fiili nedeniyle ta inmazın tamamında tasarruf imkanı kalmadı ı ileri sürülerek meydana gelen zararın tazmini istemiyle açılan tazminat davasında, yukarıda yer verilen Yasa hükümleri ile Yargısal çtihatlar gere i dava konusu uyu mazlı ın görüm ve çözümlenmesinde adli yargı mercilerinin görevli oldu u sonucuna varılmı tir."

5. 2247 sayılı Kanun'un 19., 21. ve 16. maddeleri uyarınca Yargıtay C. Ba savcılı ı ve Danı tay Ba savcılı ından görü istenmi tir.

III. BA SAVCILIK DÜ ÜNCELER

A. Yargıtay Cumhuriyet Ba savcısının Yazılı Dü üncesi

6. Yargıtay Cumhuriyet Ba savcısı yazılı görü ünde, "hukuki el atma, imar planı ve buna dayalı imar uygulaması sonucunda u ranılan zararın tazminine yönelik bulunan davanın, 2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1.b maddesinde yer alan "idari eylem ve i lemlerden dolayı ki isel hakları do rudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları" kapsamında idari yargı yerince çözümlenmesi gerekti i" yönünde dü ünçe belirtmi tir. Görü ün gerekçe kısmı öyledir:

"...Anayasa'nın 125/son madde ve fıkrasında, idarenin kendi eylem ve i lemlerinden do an zararı ödemekle yükümlü bulundu u kurala ba lanmı ; 2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1.b maddesi gere ince idari eylem ve i lemlerden dolayı zarara

u rayanlar tarafından açılan tam yargı davaları idari dava türleri arasında sayılmıştır.

Öte yandan, yerleşme yerleri ile bu yerlerdeki yapıların, plan, fen, sahil ve çevre artlarına uygun tekkülünü sağlamak amacıyla hazırlanan 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 8. maddesinde; planların hazırlanmasında ve yürürlüğe konulmasında uyulacak temel esaslara yer verilmiştir.

Diğer taraftan; 20/8/2016 tarihli ve 6745 sayılı Kanun'un 33. maddesiyle 2942 sayılı Kanun'a eklenen ek 1. maddesinde; "Uygulama imar planlarında umumi hizmetlere ve resmî kurumlara ayrılmak suretiyle mülkiyet hakkının özüne dokunacak şekilde tasarrufu hukuken kısıtlanan taşınmazlar hakkında, uygulama imar planlarının yürürlüğe girmesinden itibaren beş yıllık süre içerisinde imar programları veya imar uygulamaları yapılır ve bütçe imkânları dâhilinde bu taşınmazlar ilgili idarelerce kamulaştırılır veya her hâlde mülkiyet hakkını kullanmasına engel teşkil edecek kısıtlılıklar kaldırılarak şekilde imar planı değişikliği yapılır/yaptırılır. Bu süre içerisinde belirtilen işlemlerin yapılmaması hâlinde taşınmazların malikleri tarafından, bu Kanunun geçici 6 ncı maddesindeki uzlaşma sürecini ve 3194 sayılı İmar Kanununda öngörülen idari başvuru ve işlemleri tamamlandıktan sonra taşınmazın kamulaştırmasından sorumlu idare aleyhine idari yargıda dava açılabilir. / ekinde hüküm mevcut iken, Anayasa Mahkemesinin 20/12/2018 tarihli ve E. 2016/181, K.2018/111 sayılı kararıyla; maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesinde kalan bölümünün, Anayasa'nın 2., 35. ve 46. maddelerine aykırı olduğu undan bahisle iptal edildiği anlaşılmıştır.

İptal edilen "Bu süre içerisinde belirtilen işlemlerin yapılmaması hâlinde taşınmazların malikleri tarafından, bu Kanunun geçici 6 ncı maddesindeki uzlaşma sürecini ve 3194 sayılı İmar Kanununda öngörülen idari başvuru ve işlemleri tamamlandıktan sonra taşınmazın kamulaştırmasından sorumlu idare aleyhine idari yargıda dava açılabilir." cümlesi kapsamında, yargı yolunun değişikliği ipdeğimeyeceği hususu irdelendiğinde; davacının taşınmazı üzerinde tasarruf etme hakkının kısıtlanmasının, idarenin bir eyleminden değil, idari bir işlem niteliğindeki imar planından kaynaklanması; davacının bu işlem sebebiyle doğrudan iddia ettiği zararın ancak idari yargıda açılacak bir tam yargı davasına konu edilebileceğinin tartışılmaz olmasının yanında; Anayasa Mahkemesinin belirtilen kararının gerekçesinde; bu konuya ilişkin uyuşmazlıkların adli yargıda görülmesi gerektiği, diğer bir ifadeyle taşınmazın maliki tarafından idari yargıda dava açılabileninin hukuka aykırı olduğu yönünde herhangi bir irdelemeye yer verilmediği gözetildiğinde; Uyuşmazlık Mahkemesinin bu konuda istikrar bulmuş kararları doğrultusunda, yargı yolunun değişikliğini gerektirecek bir durum bulunmadığı sonucuna varılmıştır. Dolayısıyla, söz konusu davaların çözümünde idari yargı yeri görevli olmaya devam etmektedir."

B. Danıştay Başsavcısının Yazılı Düşüncesi

7. Danıştay Başsavcısı yazılı görüşünde, "davanın, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2'nci maddesinin 1'inci fıkrasının (b) bendinde yer alan idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları hükmü gereğince idari yargı yerinde görülmesi gerektiği" yönünde düşünce belirtmiştir. Görüşün gerekçe kısmı şöyledir:

"..idarelerin 3194 sayılı İmar Kanununun 8'inci maddesi uyarınca tek yanlı irade açıklamaları ile tesis ettikleri, genel ve düzenleyici imar planları ile 2981 sayılı Yasanın 13'üncü maddesinin (c) bendi uyarınca tek yanlı irade açıklamaları ile tesis ettikleri, genel ve düzenleyici ıslah imar planları ve bu planlara dayanılarak tesis edilen parselasyon, kamulaştırma, ruhsat gibi bireysel işlemler, "idari işlem"; bu imar planı uyarınca yapmak zorunda oldukları program ve uygulamaları bunun için gerekli zamanda gerçekleştirilmemeleri; yani, bu konudaki hareketsizlikleri değil, idari eylem niteliğindeki taşınmazdır.

Dosyanın incelenmesinden; Yalova ili, Altınova İlçesi, Çavuşçiftliği Köyü, Gümelik Mevkisinde bulunan taşınmaz üzerinde ruhsat hakkı tesis edilmesi ve iki tarafından yol

geçirilmesi sonucu üzerinde tasarruf imkânı kalmayan ta inmaz kamula tırmamız el atılması nedeniyle ta inmazın bedelinin ödenmesi gerektiği iddiasıyla bakılmakta olan davanın açıldığı, uyu mazlı a konu ta inmaz fiili el atmanın gerçekleşmesi oldu u anlaşılmaktadır.

11/06/2013 günlü, 28674 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6487 sayılı Kanun'un 2942 sayılı Kamula tırma Kanunu'nun geçici 6'ncı maddesinde de i iklik yapan 21'inci maddesinde yer alan "Uygulama imar planlarında umumi hizmetlere ve resmi kurumlara ayrılmak suretiyle veya ilgili kanunların uygulanmasıyla tasarrufu kısıtlanan ta inmazlar hakkında, 03/05/1985 tarihli ve 3194 sayılı mar Kanununda öngörülen idari ba vuru ve i lemler tamamlandıktan sonra idari yargıda dava açılabilir." hükmü 07/09/2016 günlü, 29824 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlü e giren 6745 sayılı Yatırımların Proje Bazında Desteklenmesi le Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnelerde De i iklik Yapılmasına Dair Kanununun 34. maddesiyle kaldırılmış, aynı kanunun 33. maddesi ile 2942 sayılı Kamula tırma Kanununa eklenen Ek 1. maddede, "Uygulama imar planlarında umumi hizmetlere ve resmî kurumlara ayrılmak suretiyle mülkiyet hakkının özüne dokunacak ekilde tasarrufu hukuken kısıtlanan ta inmazlar hakkında, uygulama imar planlarının yürürlü e girmesinden itibaren be yıllık süre içerisinde imar programları veya imar uygulamaları yapılır ve bütçe imkânları dâhilinde bu ta inmazlar ilgili idarelerce kamula tırılır veya her hâlde mülkiyet hakkını kullanmasına engel te kil edecek kısıtlılı ı kaldırılacak ekilde imar planı de i ikli i yapılır/yaptırılır. Bu süre içerisinde belirtilen i lemlerin yapılmaması hâlinde ta inmazların malikleri tarafından, bu Kanunun geçici 6'ncı maddesindeki uzla ma sürecini ve 3194 sayılı mar Kanunu'nda öngörülen idari ba vuru ve i lemleri tamamlandıktan sonra ta inmazın kamula tırmasından sorumlu idare aleyhine idari yargıda dava açılabilir." hükmü getirilmiştir.

2942 sayılı Kamula tırma Kanunu'nun, 24/05/2013 günlü, 6487 sayılı Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnede De i iklik Yapılması Hakkında Kanun'un 21. maddesiyle de i tirilen geçici 6. maddesinin yedinci, onbirinci ve onüçüncü fıkralarının iptali istemiyle Anayasa Mahkemesine yapılan itiraz ba vurusunda; Anayasa Mahkemesi 25/09/2013 tarih ve E:2013/93, K:2013/101 sayılı kararında "... Davacının mülkü üzerinde tasarruf etme hakkının kısıtlanması, idarenin bir eyleminden de il, idari bir i lem niteli inde oldu u tartışılmaz olan imar planından kaynaklanmaktadır. Olayda, idarenin fiili el koyma niteli i ta ıyan bir eylemi henüz bulunmamakta, aksine kanunen yapması gereken kamula tırma i lemlerini yapmamak biçiminde tezahür eden bir eylemsizli i söz konusudur. Öte yandan kamula tırmamız el atmadan söz edilebilmesi için ta inmaz zilyetli inin idareye geçmesi ve ta inmazın fiilen kamu hizmetine tahsis edilmiş olması gerekmektedir. Oysa, mahkemede görülen davaya konu olayda oldu u gibi imar kısıtlamalarında ta inmaz zilyetli i malikte kalmaya devam etmekte olup, yalnızca malikin ilgili mevzuattan kaynaklanan bazı kısıtlamalara maruz kalması söz konusu olmaktadır. Sonuç olarak, davacının ta inmazının imar planlarında " dere mutlak koruma alanında bırakılması nedeniyle, tasarruf hakkının kısıtlanmasının kamula tırmamız el atma sonucu oldu u ve tasarruf hakkının kısıtlanması sebebiyle do an zararın ancak idari yargıda açılacak bir tam yargı davasına konu edilebilece i sonucuna ula ılmaktadır. Dolayısıyla bakılmakta olan dava, itiraz ba vurusunda bulunan mahkemenin görev alanına girmemektedir. Nitekim, Anayasanın 158. maddesi ile, adli, idari ve askeri yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyu mazlıklarını kesin olarak çözümlenmeye yetkili kılınan Uyu mazlık Mahkemesinin istikrar bulmu içtihatları da bu yöndedir..." gerekçesiyle, yapılan itiraz ba vurusu reddedilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin 20/12/2018 günlü, E: 2016/181, K: 2018/111 sayılı kararıyla; 2942 sayılı Kamula tırma Kanunu'na eklenen Ek 1. maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesi dı nda kalan bölümünün, Anayasa'nın 2., 35. ve 46. maddelerine aykırı oldu undan bahisle iptaline karar verilmiştir.

Dava dilekçesinde mülkiyet hakkına getirildi i söylenen kısıtlamanın, ta inmazın malikleri yönünden zarar do urucu sonuçlarının olabilece inde ku ku yoktur. Ancak bu

sonuç ya da sonuçlar, genel ve düzenleyici nitelikte bir idari işlem olan imar planında ta inmaza yönelik belirlemeden, bu planda öngörülen kamula tırma programlarının zamanında yapılmamasından ve imar uygulamalarından; ba ka anlatımla da idari işlemlerden ve davalı idarelerin imar planı gere iş yapılması gereken kamula tırmalar konusundaki hareketsizlikte işlemlerde ortaya çıkan idari eylemlerden kaynaklanmaktadır.

idari işlem ve eylemlerden doğan zararların tazmini taleplerinin işe, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 12 ve 13'üncü maddeleri uyarınca, İdari Yargı yerlerinde açılacak tam yargı davalarına konu edilmeleri, anılan yasa hükümlerinin gereğidir.

Bu bakımdan, hukuka uygunluklarının denetimi ve zarar doğurucu sonuçlarının giderilmesi İdari Yargı'nın görev alanında bulunan idari işlem ve eylemlerin hukuk düzeninde yaratmış oldukları etki ve sonuçların, "fıili el atma" olarak nitelendirilmesine ve bu olumsuz sonuçlarla ilgili tazminat taleplerinin adli yargı yerlerinde açılacak tazminat davalarına konu edilmelerine, hukuken olanak bulunmamaktadır.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 30/10/2013 tarih ve E.2013/603, K.2013/1503 sayılı kararıyla da imar planındaki kısıtlamalardan kaynaklanan 'hukuki el atmalardan' kaynaklanan tazminat istemli davaların idari yargının görevinde olduğu hüküm altına alınmıştır.

Diğer taraftan, Anayasa Mahkemesinin 20/12/2018 günlü, E: 2016/181, K: 2018/111 sayılı, 2942 sayılı Kamula tırma Kanununa eklenen Ek 1. maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesi dışında kalan bölümünün iptali yolundaki kararı ile maddede yer alan, "Bu süre içerisinde belirtilen işlemlerin yapılmaması hâlinde ta inmazların malikleri tarafından... ta inmazın kamula tırmasından sorumlu idare aleyhine idari yargıda dava açılabilir." cümlesi de iptal edilmiş ise de, anılan kararlar sonuç olarak, ek 1. maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesi dışında kalan kısmında yer alan düzenlemeler gere iş süresinde kamula tırma yapılmaması hâlinde ta inmaz malikleri ilgili idare aleyhine dava açma hakkını elde etmekle birlikte, Kanun'un geçici 6. maddesindeki malik aleyhine olan hükümlerin sürekli nitelikte uygulanmasının bu davalarda kamula tırma için Anayasa'nın 46. maddesinde öngörülen güvenceleri etkisiz bırakacağı, maddenin bu bölümünün Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten itibaren sürekli uygulanmasının, idarelerin özel mülkiyete kamula tırmasız el atma yoluyla müdahalesinin de sürekli hâle gelmesine sebep olabilecek nitelikte olduğu, idareler kural ile kamula tırma yapmak yerine kamula tırma için Anayasa'da belirtilen ilkelere aykırı olarak ta inmazları elde edebilme imkânına sahip olabilecekleri, böyle bir durumda devletin hukuka bağlılığı ilkesi zedeleneceği gibi bireyler açısından hukuki güvenlik ve öngörülebilirliğin de ortadan kalkacağı, bir hukuk devletinde kanunların hukuka aykırı uygulamaları teşvik etmesinin kabul edilemeyeceği gerekçesine yer verildiği, düzenlemenin ta inmaz maliklerinin idari yargıda dava açabileceğini ilkinin bölümünün Anayasa'ya aykırılığı yönünde herhangi bir belirleme yapılmadığı gözönünde bulundurulduğunda, kararın idari işlemden kaynaklanan tazminat davasına ilkinin uyuşmazlığının yargı yolunun de işlemini gerektirmediği sonucuna varılmıştır"

IV. LG L HUKUK

A. Mevzuat

8. Anayasa'nın 125. maddesinin son fıkrasında, idarenin kendi işlem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu kurala bağlanmıştır; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendinde de, tam yargı davaları, idarenin işlem ve işlemlerinden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan davalar olarak tanımlanmıştır.

B. Yargı Kararları

9. 2942 sayılı Kamula tırma Kanunu'nun, 24/05/2013 tarihli, 6487 sayılı Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 21. maddesiyle de işlenen geçici 6. maddesinin yedinci, onbirinci ve onüçüncü

fıkralarının iptali istemiyle Anayasa Mahkemesine yapılan itiraz ba vurusunda; Anayasa Mahkemesi 25/09/2013 tarih ve E.2013/93, K.2013/101 sayılı kararında "... Davacının mülkü üzerinde tasarruf etme hakkının kısıtlanması, idarenin bir eyleminden de il, idari bir i lem niteli inde oldu u tartışılmaz olan imar planından kaynaklanmaktadır. Olayda, idarenin fiili el koyma niteli i ta ryan bir eylemi henüz bulunmamakta, aksine kanunen yapması gereken kamula tırma i lemlerini yapmamak biçiminde tezahür eden bir eylemsizli i söz konusudur. Öte yandan kamula tırmasız el atmadan söz edilebilmesi için ta nımaz zilyetli inin idareye geçmesi ve ta nımazın fiilen kamu hizmetine tahsis edilmi olması gerekmektedir. Oysa, mahkemede görülen davaya konu olayda oldu u gibi imar kısıtlamalarında ta nımaz zilyetli i malikte kalmaya devam etmekte olup, yalnızca malikin ilgili mevzuattan kaynaklanan bazı kısıtlamalara maruz kalması söz konusu olmaktadır. Sonuç olarak, davacının ta nımazının imar planlarında dere mutlak koruma alanında bırakılması nedeniyle, tasarruf hakkının kısıtlanmasının kamula tırmasız el atma sonucu oldu u ve tasarruf hakkının kısıtlanması sebebiyle do an zararın ancak idari yargıda açılacak bir tam yargı davasına konu edilebilece i sonucuna ula ılmaktadır. Dolayısıyla bakılmakta olan dava, itiraz ba vurusunda bulunan mahkemenin görev alanına girmemektedir. Nitekim, Anayasanın 158. maddesi ile, adli, idari ve askeri yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyu mazlıklarını kesin olarak çözümlenmeye yetkili kılınan Uyu mazlık Mahkemesinin istikrar bulmu içtihatları da bu yöndedir..." gerekçesiyle, yapılan itiraz ba vurusu reddedilmi tir.

10. Yargıtay çtihadı Birle tirme Kurulunun 11/02/1959 tarihli, E.1958/17, K.1959/15 sayılı kararının, III. bölümü öyledir:

" stimlâksiz el atma halinde amme te ekkülü stimlâk Kanununa uygun hareket etmeden ferdin malını elinden almı olması sebebiyle kanunsuz bir harekette bulunmu durumdadır. Ve bu bakımdan dava Medeni Kanun hükümlerine giren mülkiyete tecavüzün önlenmesi veya haksız fiil neticesinde meydana gelen zararın tazmini davasıdır. Ve bu bakımdan adliye mahkemesinin vazifesi içindedir.

Bundan ba ka, bir amme te ekkülü tarafından bir tesisin yaptırılması sırasında Devlet malı olmayan yerlerden toprak alınması veya böyle yerlere toprak veya moloz yı ılması neticesinde meydana gelen zararların tazmini davası da ba kasının malına amme te ekkülüün diledi i gibi el atma hakkı bulunmadı ı ve plan ve projelere ve arnamelere ba kasının malına ihtiyaca göre el atılabilmesini gerektirecek esaslar konulamayaca ı cihetle, haksız fiilden do an bir tazminat davası sayılır.

Yapılan i lerin plan veya projeye aykırı olarak yapılması hali de idari karara aykırı bir hareket bulunması itibarıyla yine idari kararın tatbiki olan bir fiil sayılamaz ve bu bakımdan bu iddia ile açılmı bir dava haksız fiilden do an bir davadan ibaret olacaktır.

Bu bentte anılan davalar, içtihadı birle tirme kararının dı nda kaldıklarından kararın bunlara ümulü yoktur."

V. NCELEME VE GEREKÇE

A. İlk nceleme

11. Uyu mazlık Mahkemesinin Celal Mümtaz AKINCI'nın ba kanlı ında, Üyeler ükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 20/09/2021 tarihli toplantısında, 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; dare Mahkemesince, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesine göre ba vuruda bulunulmu oldu u, Mahkemece idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyu mazlık Mahkemesi'ne gönderildi i ve usule ili kin herhangi bir noksanlık bulunmadı ı anla ıldı ndan görev uyu mazlı ının esasının incelenmesine oy birli i ile karar verildi.

B. Esasın ncelenmesi

12. Raportör-Hâkim Engin SEL MO LU'nun, davanın çözümünde idari yargının görevli oldu u yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Ba savcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil brahim Ç FTÇ ile Danı tay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli oldu u yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gere i görü ülüp dü ünüldü:

13. Dava, davalı idare lehine kurulan irtifak hakkı ve etrafından geçirilen yol sebebiyle davacının maliki oldu u ta ınmaz üzerindeki mülkiyet hakkının kısıtlandı ından bahisle olu tu u ileri sürülen zararın tazminine karar verilmesi istemiyle açılmı tır.

14. darenin yürütmekle yükümlü bulundu u kamu hizmetine ili kin olarak uygulamaya koydu u plan ve projeye göre meydana getirdi i yol, kanal, baraj, su yolları, su ebekesi gibi tesislerin kurulması, i letilmesi ve bakımı sırasında ki ilere verdi i zararların tazmini istemiyle açılacak davaların görüm ve çözümünün, idari eylem ve i lemlerden dolayı ki isel hakları muhtel olanlar tarafından açılacak tam yargı davaları kapsamında yargısal denetim yapan idari yargı yerine ait oldu u; idarece herhangi bir ayni hakka müdahalede bulunuldu u; özel mülkiyete konu ta ınmaza kamula tırmasız el atıldı ı veya plan ve projeye aykırı i görüldü ü iddiasıyla açılacak müdahalenin men'i ve meydana gelen zararın tazmini davalarının ise, mülkiyete tecavüzün önlenmesine ve haksız fiillere ili kin özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerince çözümlenece i, yerle ik yargısal içtihatlarla kabul edilmi bulunmaktadır.

15. Dosyanın incelenmesinden, davacının mülkiyetinde bulunan ve ortasından boru hattı geçen ta ınmazın 1.180,14 m²'lik kısmında, a aç dikmemek, bina, tel örgü vs. gibi tesis yapmamak (sadece üzerinde ziraat yapmak) artı ile 3.800 TL kar ılı ında BOTA lehine irtifak hakkı kuruldu u, geriye 460,97 m² kaldı ı ancak, bunun da irtifak alanı olu turulan ta ınmazın sa ında ve solunda olacak ekilde (boru hattı ta ınmazı ikiye ayırdı ından) iki parça oldu u; ayrıca Altınova Belediyesi tarafından ta ınmazın her iki tarafından yol geçirildi i ve bu nedenle yol arasında kalan ta ınmazların üyulandırılmasına kar ın, kendi ta ınmazında BOTA lehine irtifak hakkı kurulmu olması nedeniyle üyulandırdı ı bırakıldı ı; sonuç olarak, Altınova Belediyesi tarafından yapılan yol nedeniyle ta ınmazına ula amadı ı ve ta ınmazda tasarruf imkanı kalmadı ı, ayrıca BOTA 'ın irtifak hakkı dı ında kalan kısmın da ticari bir de erinin kalmadı ını ileri sürerek her iki idareye ta ınmazın geri kalan kısmının kamula tırılması istemiyle yaptı ı ba vurunun reddedilmesinden sonra görev uyu mazlı ına konu davaların açıldı ı anla ılmaktadır.

16. Uygulama ve ö retide, kamu idarelerinin, kamu hizmetinin yürütümü sırasında, kamu gücü kullanarak tek yanlı irade açıklamalarıyla yapmı oldukları i lemler, *idari i lem*; herhangi bir i lem ya da karara dayanmaksızın gerçekle tirdikleri maddi faaliyetleriyle, görevleriyle ilgili hareketsizlikleri de, *idari eylem* olarak tanımlanmaktadır. Kamu hizmetinin, yöntemine ve hukuka uygun olarak yürütülüp yürütülmedi inin; kamu yararına uygun ekilde i letilip i letilmedi inin, hizmet kusuru ya da ba ka bir nedenle idarenin sorumlulu u bulunup bulunmadı ının yargısal denetiminin, 2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinde "*idari dava türleri*" arasında sayılan "*idari i lem ve eylemlerden dolayı zarara u rayanlar tarafından açılacak tam yargı davası*" kapsamında, idari yargı yerlerince yapılaca ı açıktır.

17. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak; Bursa 4. dare Mahkemesinin 04/11/2020 tarihli ve E.2020/821 sayılı gönderme kararına istinaden yaptı ı ba vurusunun reddine karar verilmesi gerekmi tir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde DAR YARGI YER N N GÖREVL OLDU UNA,

B. Bursa 4. dare Mahkemesinin 04/11/2020 tarihli ve E.2020/821 sayılı gönderme kararına istinaden yaptı ı BA VURUSUNUN REDD NE,

20/09/2021 tarihinde, OY B RL LE KES N OLARAK karar verildi.

Ba kan
Celal Mümtaz
AKINCI

Üye
ükürü
BOZER

Üye
Mehmet
AKSU

Üye
Birol
SONER

Üye
Aydemir
TUNÇ

Üye
Nurdane
TOPUZ

Üye
Ahmet
ARSLAN